

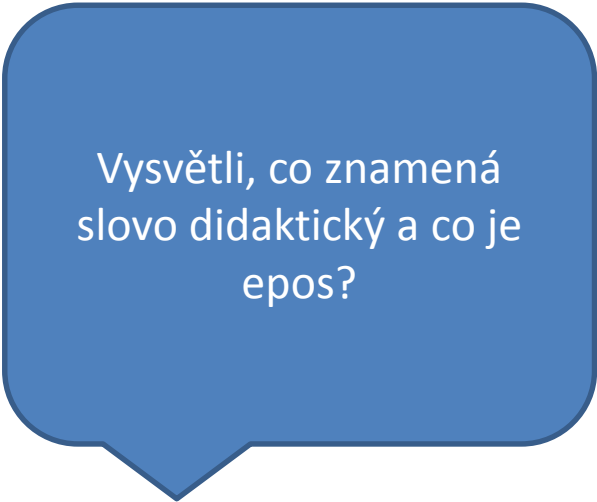
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Řecká epika a lyrika archaického období

Tematická oblast	Antika
Datum vytvoření	1. 7. 2013
Ročník	První ročník gymnázia
Stručný obsah	Výklad doplněný o otázky a ukázky z díla Sapfo, Anakreonta a Ezopa
Způsob využití	Procházíme s žáky jednotlivé snímky a plníme úkoly, po kterých následuje řešení.
Autor	Mgr. Martina Svízelová
Kód	VY_32_INOVACE_16_CSVI03

Hesiodos

- O životě téměř nic nevíme.
- Měl rozpory se svým bratrem.
- Napsal dílo **Práce a dni** – didaktický epos.

Vysvětli, co znamená
slovo didaktický a co je
epos?

Řešení

- Didaktický – výchovný, vzdělávací
- Epos – rozsáhlé epické dílo

V díle Práce a dni nám autor dává praktické rady, jak se starat o chod statku. Dále nás poučuje, jak se nejlépe obléct v zimě, jak pracovat na poli, varuje nás před zákeřností žen atd.

Lyrika

- Název od slova lyra, protože básníci přednášeli za doprovodu hudby.
- Lyrika se dělí na monodickou a sborovou.
 - monodická neboli sólová byla přednášena jedním recitátorem,
 - sborová měla podobu vícehlasu.

Sapfo

Vysvětli
pojem
lesbická
láska.

- 7.-6. stol. př. n. l.
- Řecká básnířka pocházela z ostrova Lesbos.
- Žila 10 let ve vyhnanství na Sicílii.
- Po návratu udělala ze svého domu školu (Museion) pro dívky z aristokratických rodin. Dívky byly vzdělávány ve zpěvu, tanci, poezii a hře na hudební nástroje.
- Její podoba byla ražená na mince.
- V básnické tvorbě na ni navázal římský autor Catullus.
- Sapfo byla již ve starověku označována Platónem jako „desátá Múza“, Antipatros ji nazval „Homérem ženského rodu“ a Lúkianos „sladkou chloubou ostrova Lesbos“.

Sapfo se svými žákyněmi

Sapfo měla blízký vztah ke svým žákyním a měla je velmi ráda, odtud název lásky mezi dvěma ženami podle rodného ostrova.

Písně – modlitba k Afroditě

Kdo je to Afrodita?

Jak vyznívá báseň? Jaké
pocity má Sapfo?

*Afrodito, na zdobném trůnu, věčná,
dcero Dia předoucí Isti, ó prosím,
nepokořuj trudy a útrapami,
paní, mé srdce!*

*Sem přijď, jakos jindy už vyslyšela
hlas mé prosby znějící k tobě z dálky,
vystrojila zlatý svůj vůz a přišla z otcova
domu.*

*Krásní, rychlí vezli tě opeřenci
z nebe středem ovzduší zářivého,
svými křídly víříce hbitě v letu
nad černou zemí.*

Řešení

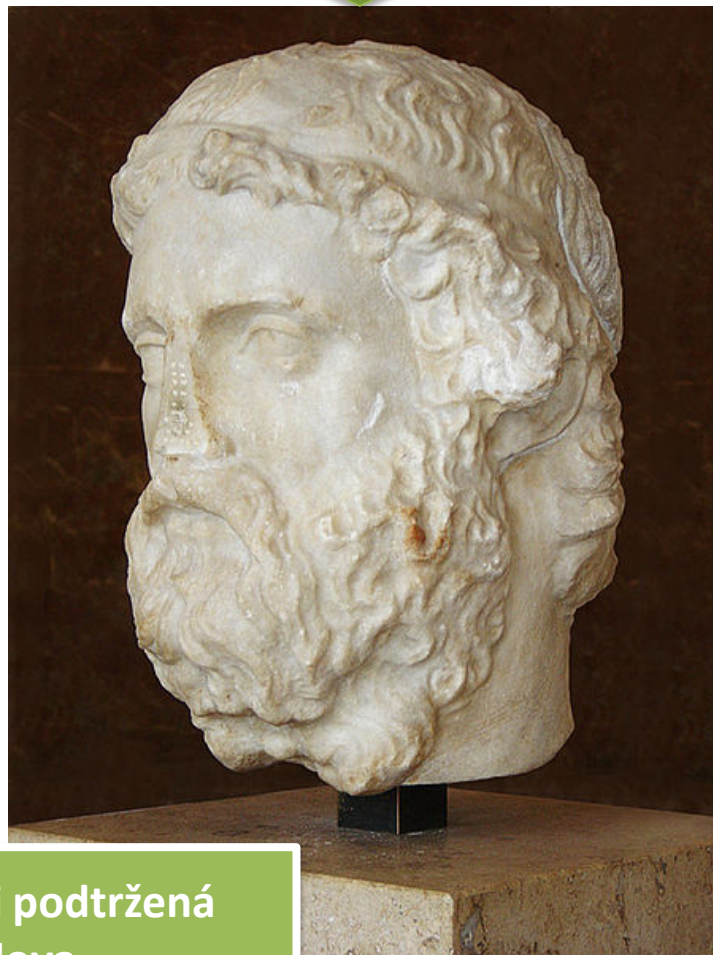
- Afrodita je řecká bohyně lásky.
- Báseň vyznívá smutně. Sapfo sužují starosti, a proto žádá bohyni o pomoc.

Anakreon

Jaké je téma básně?

***Nuž hola, číši, hochu!
Sem s ní, bych dlouhým douškem
se napil! Deset číšek
vlij vody, pět jen vína:
jak jindy – bez zpupnosti –
rej bakchický chci slavit!***

***Nuž, zanechme již pitky,
kde řev a hluk se snoubí,
jak Skythové to činí:
my vína upíjejme
a pějme krásné písně?***

Vysvětli podtržená slova.

Co znamenají slova *deset číšek vlij vody, pět jen vína*?

Řešení

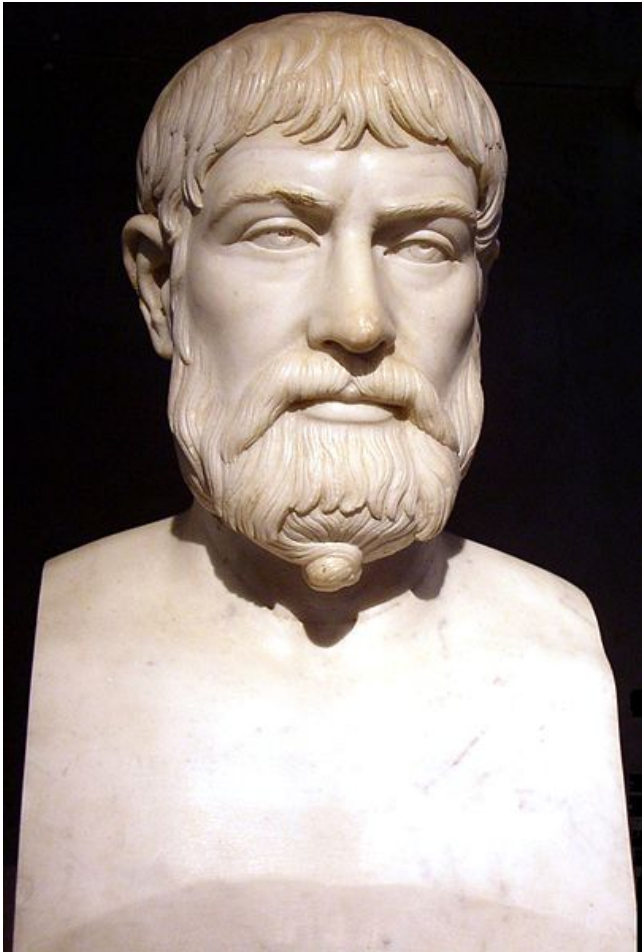
- Téma básně je o radosti ze života, o požitcích z pití vína.
- Bakchický rej – (Bůh Bakchus byl bohem veselí) bujaré veselí.
- Skythové – kočovný kmen iránského původu, nepřátelé Řeků, barbaři.
- Řekové ředili víno vodou.

Anakreon

- 6. stol. př. n. l.
- Žil na dvoře tyrana Polykrata.
- Pro jeho tvorbu jsou příznačné motivy milostné a pijácké (Téma je víno, ženy a zpěv).
- Tento typ básní nazýváme anakreontika/anakreontská lyrika.
- Pro svou lehkost byla jeho poezie často napodobována. Například i u nás v době národního obrození – Antonínem Jaroslavem Puchmajerem.

Pindaros

- 522-446 př. n. l.
- Představitel sborové lyriky.
- Napsal 17 knih, dochovaly se jen 4.
- Ve svém díle oslavuje vítěze olympijských her.

Žába a vůl

Žába spatřila na pastvě vola a uvažovala:

- Kdybych pořádně nafoukla svou vrásčitou kůži, určitě bych vyrostla jako ten obrovský vůl.

Několikrát nabrala dech a zeptala se dcerky:

- Co myslíš, poupátko moje, jsem už velká jako ten vůl?

- Nejsi, mamínko, řekla žabka.

Jak to dopadne?

Řešení

Stará se nadmula ještě víc.

*Když sklídila stejnou odpověď, nafoukla se
potřetí, ale praskla a zdechla.*

Dokážeš formulovat poučení z této bajky?

Řešení

Poučení zní:

Veliká pýcha – malý pán.

Nenadýmej se, abys neprask.

Ezop

- Pocházel nejspíš z Malé Asie.
- Jeho život je zahalen tajemstvím.
- Byl otrokem, po získání svobody údajně cestoval, podle jiných pramenů byl často nemocný, a dokonce fyzicky postižený, ale vynikal důvtipem a výmluvností. Pro svatokrádež byl kněžími svržen z útulny.
- Je považován za zakladatele bajek.

Co je to bajka?
Znáš některé jiné
bajkaře?

Řešení

- Bajka je krátký prozaický nebo veršovaný útvar, kde vystupují zvířata nebo neživé věci a jednají jako lidé. Na konci se setkáváme s pointou a ponaučením. Bajka upozorňuje na špatné lidské vlastnosti.
- Nejznámější bajkaři: Ivan Andrejevič Krylov, Jean de La Fontaine, Bidpaj.

Zdroje

- Obrázek Sapfo:
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/0a/NAMA_Sappho_li_sant.jpg?uselang=cs
- Obrázek Sapfo – freska:
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4f/Herkulaneischer_Meister_002b.jpg?uselang=cs
- Obrázek Anakreonta:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Anacreon_Louvre.jpg?uselang=cs
- Obrázek Bakcha: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Dionysos_Mosaic.jpg
- Obrázek Pindara:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pindar_statue.jpg?uselang=cs
- CANFORA, L. *Dějiny řecké literatury*. Praha: KLP, 2001. ISBN 80-85917-69-6.